

УДК 343.123:614.253.8(477)

DOI 10.32782/cuj-2024-3-19

Солтисюк Андрій Петрович

ТОВ «Медичний центр «МЕДКРАФТ»

ORCID: 0009-0003-5264-6532

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕНАЛЕЖНОГО ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОBOB'ЯЗКІВ МЕДИЧНИМ АБО ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПРАЦІВНИКОМ

Стаття досліджує кримінальну відповідальність медичних працівників за порушення професійних обов'язків відповідно до ст. 140 Кримінального кодексу України. Згідно з цією статтею, медичні та фармацевтичні працівники можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності за неналежне виконання своїх обов'язків, що призвело до серйозних наслідків для пацієнтів. У контексті зростання числа медичних правопорушень питання ефективного розслідування таких злочинів набуває особливої актуальності. Метою статті є всебічне вивчення процесу розслідування злочинів, передбачених ст. 140, а також розробка практичних рекомендацій для вдосконалення цього процесу. Аналіз нормативно-правової бази України виявив значні проблеми, зокрема складність збору доказів, медичну етику та недостатність чітких методичних підходів. Автор статті зазначає, що медичні працівники рідко притягуються до кримінальної відповідальності, а кількість обвинувальних вироків є мінімальною. Це частково пояснюється високим рівнем латентності таких злочинів і труднощами в зборі доказів. Стаття аналізує етапи досудового розслідування та судового розгляду, а також специфіку збору доказів, таких як медичні документи, допити свідків і судово-медичні експертизи. Виявлено, що ці процеси ускладнюються через недостатні знання слідчих у медичній сфері, а також через етичні норми, що можуть ускладнювати об'єктивну оцінку дій медичних працівників. Методологія дослідження включає правовий, порівняльно-правовий та статистичний аналіз. Результати підкреслюють необхідність удосконалення методичних підходів і підвищення професійної підготовки слідчих для забезпечення ефективного розслідування медичних злочинів. Важливим є також забезпечення доступу до медичних документів і усунення проблем, пов'язаних із юридичною кваліфікацією медичних дій, що сприятиме підвищенню рівня правової відповідальності медичних працівників та захисту прав пацієнтів.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, медичні правопорушення, розслідування злочинів, медична етика.

Soltysiuk A. P. Optimisation of the process of investigating the improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical professional

The article examines the criminal liability of medical professionals for breach of professional duties under Article 140 of the Criminal Code of Ukraine. According to this article, medical and pharmaceutical professionals may be held criminally liable for improper performance of their duties, which led to serious consequences for patients. In the context of the growing number of medical offences, the issue of effective investigation of such crimes is of particular relevance. The purpose of the article is to comprehensively study the process of investigation of crimes under Article 140, and to develop practical recommendations for improving this process. The analysis of Ukraine's legal framework reveals significant problems, including the complexity of evidence collection, medical ethics and the lack of clear methodological approaches. The author notes that medical professionals are rarely prosecuted, and the number of convictions is minimal. This is partly due to the high level of latency of such crimes and difficulties in collecting evidence. The article analyses in detail the stages of pre-trial investigation and trial, as well as the specifics of evidence collection, such as medical records, witness interviews and forensic examinations. It is found that these processes are complicated by the lack of knowledge of investigators in the medical field, as well as by ethical standards that can make it difficult to objectively assess the actions of medical professionals. The research methodology includes legal, comparative legal and statistical analysis. The results emphasise the need

to improve methodological approaches and professional training of investigators to ensure effective investigation of medical crimes. It is also important to ensure access to medical documents and eliminate problems related to the legal qualification of medical actions, which will help to increase the level of legal responsibility of medical professionals and protect the rights of patients.

Key words: *criminal liability, medical offences, investigation of crimes, medical ethics.*

Вступ. Кримінальна відповідальність за злочини в медицині є критично важливою для забезпечення правової відповідальності медичних працівників в Україні. Стаття 140 Кримінального кодексу України (ККУ) визначає, що медичні та фармацевтичні працівники несуть кримінальну відповідальність за невиконання професійних обов'язків, якщо це завдає серйозної шкоди пацієнту. У зв'язку зі зростанням кількості правопорушень у медичній сфері, виникає нагальна потреба в детальному дослідженні процесу розслідування таких випадків. Це дослідження має на меті вивчити поточні етапи розслідування злочинів за ст. 140 ККУ та запропонувати шляхи їх вдосконалення для підвищення ефективності правозастосування.

Аналіз нормативно-правової бази охорони здоров'я в Україні виявляє ряд проблем, з якими стикаються слідчі під час розслідування медичних злочинів. Більшість злочинів, скоєних медичними працівниками, пов'язані з порушенням професійних обов'язків, що веде до негативних наслідків для пацієнтів. Проте, залучення медичних працівників до кримінальної відповідальності залишається рідкісним випадком через складність збору доказів, особливості медичної етики та недостатню розробленість методичних підходів до розслідування.

Отже, вивчення специфіки розслідування злочинів за ст. 140 ККУ є важливим для вдосконалення правозастосовчої практики, що допоможе підвищити рівень правової відповідальності медичних працівників і краще захищати права пацієнтів.

Матеріали та методи. Для проведення дослідження використано широкий спектр матеріалів та методів. *Основні джерела* інформації включають нормативно-правові акти, такі як Кримінальний кодекс України та закони, що регулюють медичну діяльність, а також наукові публікації і судові рішення,

пов'язані з медичними правопорушеннями. Для аналізу застосовувалися різні методи: *правовий аналіз* для тлумачення нормативних актів, *порівняльно-правовий метод* для зіставлення з міжнародним законодавством, *системний аналіз* для оцінки всіх етапів розслідування та статистичний метод для обробки даних про кримінальні справи. Це дозволило отримати об'єктивні результати і розробити рекомендації для вдосконалення процесу розслідування медичних злочинів в Україні.

Результати. Нормативно-правова база охорони здоров'я в Україні охоплює ключові акти, такі як Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Кримінальний кодекс України та Кримінальний процесуальний кодекс України. Законодавство уточнює, що лікар не несе відповідальності за здоров'я пацієнта у випадках, коли пацієнт відмовляється від медичних рекомендацій або порушує режим лікування. Це підкреслює важливість ефективної співпраці між лікарем і пацієнтом, що є критичним аспектом для уникнення правових проблем у медичній практиці [1].

Водночас, законодавство передбачає різні види відповідальності для порушників норм охорони здоров'я. Серед них кримінальна відповідальність є найсуворішою. Кримінальна відповідальність настає за суспільно небезпечні діяння, що відповідають ознакам злочину, передбаченим ККУ [2].

Злочини, скоєні медичними працівниками, умовно поділяються на кілька категорій. По-перше, це злочини проти життя і здоров'я пацієнтів, такі як неналежне виконання професійних обов'язків, що призвело до зараження невиліковною хворобою (ст. 131 ККУ), або ненадання медичної допомоги (ст. 139 ККУ). По-друге, злочини проти прав пацієнтів, включаючи порушення прав пацієнта (ст. 141 ККУ) та незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145 ККУ). По-третє, існують злочини

у сфері господарської діяльності медичної практики, такі як незаконна лікувальна діяльність (ст. 138 ККУ). По-четверте, це злочини, пов'язані з обігом наркотичних засобів і психotropних речовин [2].

Варто відзначити й інші кримінальні статті, важливі в контексті медичної діяльності, такі як незаконне проведення абортів без спеціальної медичної освіти (ст. 134 ККУ), незаконні дослідження над людиною (ст. 142 ККУ), порушення порядку трансплантації анатомічних матеріалів (ст. 143 ККУ), насильницьке донорство (ст. 144 ККУ) та інші специфічні порушення медичної практики [2].

Нормативно-правова база в Україні забезпечує регулювання та контроль медичної діяльності, надаючи правовий захист як пацієнтам, так і медичним працівникам. Проте, випадки притягнення медичних працівників до кримінальної відповідальності, а тим більше винесення обвинувальних вироків, є досить рідкісними.

Як зазначає Р. Совершенний, ст. 140 ККУ є фактично єдиною статтею, яка використовується в 90–95% випадків кримінальних проваджень, що стосуються порушень у медичній сфері [3]. Це свідчить про те, що ст. 140 ККУ є основною у контексті розслідування медичних злочинів.

Зауважимо, що для медичних працівників, важливо враховувати поняття «ятрогенії» (небажані або несприятливі наслідки медичних втручань, які можуть призвести до порушень функцій організму, обмеження звичної діяльності, інвалідизації або навіть смерті пацієнта) [4, с. 163–164]. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, ятрогенії трапляються у 20% хворих і складають 10% у структурі госпітальної смертності. Основні причини ятрогенії включають недосконалість медичних технологій, невиліковність певних патологій, недостатній рівень професійних навичок медичного працівника, а також інші фактори, які залежать від лікаря [1].

С. Долецький виділяє кілька видів ятрогенії, включаючи ятрогенії впливу, такі як медикаментозні, маніпуляційні, наркозно-реанімаційні, хірургічні, аліментарні та променеві, а також ятрогенії бездіяльності [5].

Класифікація лікарських помилок включає діагностичні помилки, що пов'язані з невірним розпізнаванням хвороби, тактичні помилки, які стосуються вибору свідчень для операції або її обсягу, і технічні помилки, що виникають через неправильне використання медичної техніки, передозування препаратами або залишення чужорідних тіл у ранах [6, с. 37–40].

Отже, перед притягненням особи до кримінальної відповідальності кримінальна справа проходить через кілька етапів, у яких беруть участь різні суб'єкти процесу, такі як слідчий, прокурор, слідчий суддя та суддя. Р. Совершенний описує ці етапи як досудове розслідування та судовий розгляд [7].

Досудове розслідування розпочинається з отримання повістки, що може бути несподіваним для лікаря, якщо він не знав про початок кримінального провадження. На цьому етапі слідчий проводить важливі слідчі дії [8, с. 83–89]: по-перше, збираються документи, такі як історія хвороби, медичні карти і результати досліджень, які є важливими доказами, але містять лікарську таємницю. Для доступу до таких документів потрібна ухвала слідчого судді або суду. По-друге, проводяться допити свідків, серед яких можуть бути медичні працівники, їх колеги, керівники медзакладів та інші особи, що мають інформацію про обставини злочину. Часто для консультацій залучають медичних спеціалістів, які можуть допомогти перевірити факти і оцінити трудові відносини медичних працівників. По-третє, призначаються судово-медичні експертизи для оцінки якості медичної допомоги та виявлення причинно-наслідкового зв'язку між діями медичного працівника і результатами лікування [9, с. 156–158].

Наступним важливим етапом є вручення повідомлення про підозру, яке надається як медичному працівникові, так і його близьким родичам. Це змінює процесуальний статус особи на «підозрюваного» з відповідними правами і обов'язками. Досудове розслідування може завершитися або закриттям справи, або направленням обвинувального акта до суду. Після цього особа отримує статус «обвинуваченого», і справа переходить до судового розгляду [10, с. 78].

Під час судового розгляду справа слухається у складі судді, прокурора, потерпілого, обвинуваченого та адвокатів. Суд розглядає справу на основі доказів, зібраних під час досудового розслідування, і не може розглядати нові докази, які не були представлені раніше. Однак, суд має право повторно допитати свідків, дослідити всі зібрані докази і викликати експертів, які проводили судово-медичні експертизи.

Окрім кримінального розгляду, суд може також розглядати цивільний позов потерпілого щодо відшкодування моральної та матеріальної шкоди, завданої медичним працівником. Цивільний позов може бути поданий паралельно з кримінальною справою або окремо від неї. Розгляд справи зазвичай завершується винесенням вироку, який може бути як виправдувальним, так і обвинувальним [11, с. 203–205].

З останніх тенденцій варто відзначити, що кількість ухвал про закриття кримінальних проваджень у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності через закінчення строків давності збільшується. Це пов'язано з тривалістю процесу притягнення медичних працівників до кримінальної відповідальності та великою кількістю процедур, регульованих КПКУ.

В Україні також зростає кількість виправдувальних вироків щодо лікарів, що свідчить про позитивні зміни в судовій практиці [12]. Це може вплинути на майбутні розгляди кримінальних проваджень у цій сфері. Однак розслідування кримінальних правопорушень у медицині залишається складним, зокрема через специфіку доказування та недостатні знання органів досудового слідства про ці злочини.

Збір доказової бази є надзвичайно складним, оскільки визначення необхідності доказів часто вимагає спеціальних медичних знань. Злочини в медичній сфері також характеризуються високим рівнем латентності та низьким ступенем розкриття. Спеціальні практики розслідування таких злочинів часто є недосконалими або взагалі відсутніми. Крім того, професійна корпоративна етика серед лікарів може перешкоджати розслідуванню,

оскільки медичні працівники можуть приховувати дії своїх колег і не бути допитаними як свідки щодо лікарської таємниці [13].

Проблема методичного забезпечення притягнення медичних працівників до відповідальності за шкоду життю та здоров'ю громадян залишається актуальною і недостатньо розробленою. Значна частина кримінальних справ, пов'язаних із заподіянням шкоди, закривається через відсутність складу злочину або недоведеність вини. Це підкреслює необхідність розробки методичної бази, що забезпечує ефективне розслідування порушень професійної діяльності медичними працівниками.

Крім того, важливо розвивати криміналістичні аспекти розслідування злочинів у сфері медичних послуг для підвищення ефективності протидії таким правопорушенням. Об'єктом дослідження є протиправна діяльність медичних працівників, що заподіяла шкоду життю та здоров'ю громадян, а також процес розслідування таких злочинів [14, с. 95].

Важливо зазначити, що за скаргою на медичного працівника часто проводиться службова перевірка, здійснювана комісіями з висококваліфікованих лікарів. Однак, через їх недостатню обізнаність у юридичних аспектах та прагнення уникнути компрометації колег, такі комісії можуть допускати необгрунтоване тлумачення подій, що ускладнює подальше розслідування.

Розслідування кримінальних справ, пов'язаних з якістю медичної допомоги, супроводжуються численними труднощами, які можуть вплинути на результат. Однією з суттєвих проблем є затягування термінів проведення клініко-експертної оцінки якості медичної допомоги. Згідно з наказом МОЗ України № 69 від 05.12.2016 [15], оцінка має бути проведена протягом 30 календарних днів з дня надходження запиту, з можливістю продовження строку ще на 15 днів.

Ще однією складністю є процес допиту підозрюваних медичних працівників, де важливо з'ясувати обставини, пов'язані з їхньою професійною діяльністю. Необхідно встановити технологію медичного заходу, стадії

процесу, а також перевірити всі наведені підозрюваним причини і обставини, які могли вплинути на якість медичної допомоги.

Саме усунення цих проблем вимагає вдосконалення методичних рекомендацій, процедур розслідування та уваги до правового захисту особистої інформації.

Під час розслідування злочинів, скоєних медичними працівниками, важливо детально дослідити різні аспекти події. Один з ключових етапів – це огляд місця події, тіла потерпілого, трупа, а також документів і предметів, які можуть бути пов'язані з випадком. Якщо смерть пацієнта стала наслідком злочину, огляд трупа стає критично важливим. Це включає вивчення пози трупа, наявних пошкоджень, одягу і інших елементів. Особливу увагу слід приділити випадкам, де відбулося вилучення органів для трансплантації, щоб встановити, який орган був видалений і як це могло вплинути на розвиток подій [14, с. 118–120].

Огляд документів, таких як патологоанатомічні акти, висновки судово-медичних експертів, історії хвороби та амбулаторні карти, є критичним у розслідуванні медичних злочинів. Важливо перевірити зміст, зовнішній вигляд, реквізити та можливі зміни в документах.

Огляд медичних препаратів та предметів включає фіксацію їх найменування, призначення і зовнішнього вигляду. Обшук може виявити сліди крові або відбитки пальців, які мають значення для розслідування.

Судово-медичні експертизи живих осіб, трупів і речових доказів допомагають встановити причинний зв'язок між діями медичного працівника і негативними наслідками для пацієнта. Усі ці етапи є важливими для забезпечення точності і обґрунтованості висновків у розслідуванні медичних злочинів [16, с. 138–141].

Завдання судово-медичної експертизи якості медичної допомоги полягає в аналізі механізму події, характеристик хвороби або травми, та відповідності дій медичних працівників установленим стандартам. Експерти оцінюють етапи медичного процесу, які могли призвести до несприятливого результату, і

визначають способи виникнення дефектів медичної допомоги. Важливо оцінити ступінь тяжкості наслідків для пацієнта і вплив неналежного виконання обов'язків медичними працівниками на якість допомоги.

Об'єктами експертизи є живі особи, трупи, їх частини, а також матеріально-фіксовані носії інформації, такі як медичні документи, інструменти і лікарські препарати [17]. Судово-медичні експертизи в справах про злочини, скоєні медичними працівниками, проводяться для вирішення медичних і медико-біологічних питань. Слідчий консультується зі спеціалістами для правильного формулювання питань до експертів.

Проблеми можуть виникати через «корпоративну солідарність» лікарів, яка може впливати на результати експертиз. Навіть повторні експертизи часто підтверджують аналогічні висновки, що свідчить про необхідність удосконалення механізму проведення експертиз, щоб уникнути неправдивих висновків і корпоративного захисту.

Законодавча база у сфері судово-медичних експертиз є недостатньою. Відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», ці експертизи мають проводитися лише державними спеціалізованими установами, що також потребує вдосконалення [18].

Проте територіальні бюро судово-медичних експертиз, які є комунальною власністю, згідно з Переліком державного майна України, затвердженим Постановою КМУ, не відповідають статусу державних установ. Це суперечить вимогам ч. 2 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», який визначає, що лише державні спеціалізовані установи, зокрема судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України, мають право проводити судово-медичні експертизи. Це вказує на необхідність реформування системи експертиз для забезпечення її відповідності законодавчим вимогам [18].

Висновки. Злочини проти життя та здоров'я, скоєні медичними працівниками, є серйозними суспільно небезпечними діяннями, які часто виникають внаслідок неналежного надання медичної допомоги. Це може призвести до загибелі або значного

погіршення здоров'я пацієнтів. Розслідування таких злочинів потребує всебічного та об'єктивного підходу, що включає детальний аналіз криміналістичної характеристики правопорушень. Для забезпечення ефективності розслідування слід використовувати комплексні методи, включаючи огляд місця події, допити свідків, аналіз медичних документів та проведення судово-медичних експертиз.

Криміналістична характеристика злочинів, скоєних медичними працівниками, є критично важливою для організації розслідування, оскільки дозволяє систематизувати дані про основні елементи злочину, виявляти порушення медичних стандартів та забезпечувати ефективність слідчих дій. Для успішного розслідування слідчі повинні використовувати всі доступні методи, такі як огляд місця події, допити свідків і потерпілих, аналіз медичних документів і проведення судово-медичних експертиз.

Оптимізація процесу розслідування може бути досягнута шляхом впровадження електронного документообігу для запису медичних даних, своєчасного внесення інформації про випадки смерті пацієнтів до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань (ЄДРДР) та проведення комплексних судово-медичних експертиз за участю фахівців з різних регіонів України. Ці заходи допоможуть зменшити латентність медичних злочинів і підвищити достовірність результатів розслідування.

Важливо також розробити та нормативно закріпити механізм проведення судово-медичних експертиз, який би мінімізував можливість надання неправдивих висновків і усунув «корпоративну солідарність». В умовах реформування сфери охорони здоров'я необхідно постійно оновлювати методи і способи розслідування медичних злочинів, адаптуючи їх до нововведень у цій сфері.

Література

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 30.07.2024).
2. Кримінальний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 30.07.2024).
3. Зозуля Н. Особливості притягнення лікарів до кримінальної відповідальності. Правовий погляд. «Українське право». URL: [https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-prytyagnennya-likariv-do-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-/#:~:text="](https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-prytyagnennya-likariv-do-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-/#:~:text=)
4. Беленцова К. А. Ятрогенія як неминуча «хвороба» в дійсності сучасної медицини. Актуальні питання сучасної медицини і фармації – 2021 : Зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів 15-16 квітня 2021 р. МОЗ України, Запоріжжя, держ. мед. ун-т, Наук. т-во студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. С. 163–164.
5. Медико-правова оцінка несприятливих результатів лікування хворих. Кафедра патологічної анатомії, Навчально-науковий медичний інститут, Сумський державний університет. URL: <https://pathology.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Forensic-Medicine-lecture15-ua.pdf> (дата звернення: 30.07.2024).
6. Мостовенко О. Поняття, ознаки та класифікація лікарських помилок. *Підприємництво, господарство і право. Цивільне право і процес*. 2018. Дб г/ 10. С. 37–40.
7. Совершенний Р. Акредитація: хто оцінює якість медичної допомоги. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-6ZOPiIw_cEJ:https://egolovlikar.expertus.com.ua
8. Омельчук Л. В. Початковий етап досудового розслідування злочинів, пов'язаних із неналежним виконанням професійних обов'язків медичними працівниками. *Судова апеляція*. 2012. № 4. С. 83–89.
9. Шопіна Ю. О. Кримінальна відповідальність медичного або фармацевтичного працівника за вчинення злочину, пов'язаного з виконанням професійних обов'язків : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2020. 213 с.
10. Кузьмінський П. Й. Відповідальність у медичній діяльності (за матеріалами літературних джерел). *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 10. 100 с.
11. Черніков Є. Е. Кримінальна відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2020. 288 с.

12. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820#

13. Стаття 65. Свідок – Кримінальний процесуальний кодекс України. Protocol. Безкоштовний сервіс для вирішення Юридичних питань №1 в Україні! URL: https://protocol.ua/ua/kriminalniy_protseualniy_kodeks_ukraini_stattya_65/ (дата звернення: 30.07.2024).

14. Філь І. М. Кримінально-правова та кримінологічна протидія неналежному виконанню професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником : дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2018. 293 с.

15. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16#Text> (дата звернення: 30.07.2024).

16. Черніков Є. Е. Історія кримінальної відповідальності за неналежне виконання професійних обов'язків медичним працівником на території України. *Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції*. Запоріжжя, 2019. С. 138–141.

17. ІПС ЛІГА:ЗАКОН – система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. Правила проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів в бюро судово-медичної експертизи. LIGA:ZAKON. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG793> (дата звернення: 30.07.2024).

18. Про судову експертизу. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 30.07.2024).

References

1. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorov'ia [Fundamentals of Ukrainian Legislation on Health Protection]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (accessed: 30.07.2024) [in Ukrainian].

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (accessed: 30.07.2024) [in Ukrainian].

3. Zozulya, N. (n.d.). Osoblyvosti prytyahnennia likariv do kryminalnoi vidpovidalnosti [Features of Attracting Doctors to Criminal Liability]. Retrieved from: [https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-prytyagnennya-likariv-do-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-/#:~:text=\[in Ukrainian\].](https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/osoblyvosti-prytyagnennya-likariv-do-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-/#:~:text=[in Ukrainian].)

4. Belyentseva, K.A. (2021). Yatrogeniya yak nemynucha «khvoryba» v diysnosti suchasnoi medytsyny [Iatrogeny as an Inevitable «Disease» in Modern Medicine]. *Aktualni pytannia suchasnoi medytsyny i farmatsii – 2021: Zb. tez dopovidei nauk.-prakt. konf. z mizhnarodnym uchastiom molodykh vchenykh ta studentiv 15-16 kvitnia 2021 r. MOZ Ukrainy – Current Issues of Modern Medicine and Pharmacy – 2021: Collection of Abstracts of the Scientific-Practical Conference with International Participation of Young Scientists and Students April 15-16, 2021. Ministry of Health of Ukraine, Zaporiz. derzh. med. un-t, Naukove t-vo studentiv, aspirantiv, doktorantiv i molodykh vchenykh. Zaporizhzhia: ZDMU. S. 163–164 [in Ukrainian].*

5. Medyko-pravova otsinka nespriiatlyvykh rezultativ likuvannia khvorykh [Medical-Legal Assessment of Unfavorable Treatment Outcomes]. Retrieved from: <https://pathology.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/Forensic-Medicine-lecture15-ua.pdf> (accessed: 30.07.2024) [in Ukrainian].

6. Mostovenko, O. (2018). Ponyattia, oznaky ta klasyfikatsiia likarskykh pomylok [Concepts, Signs, and Classification of Medical Errors]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. Tsivilne pravo i protses*. No. 10. Pp. 37–40 [in Ukrainian].

7. Sovershennyi, R. (n.d.). Akredytatsiia: khto otsiniuie yakist medychnoi dopomohy [Accreditation: Who Assesses the Quality of Medical Care]. Retrieved from: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-6ZOPiW_cEJ:https://egolovlikar.expertus.com.ua [in Ukrainian].

8. Omelchuk, L.V. (2012). Pochatkovyi etap dosudovoho rozsliduvannia zlochyniv, pov'iazanykh iz nenalezhnym vykonanniam profesiinykh obov'iaziv medychnymy pratsivnykamy [Initial Stage of Pre-Trial Investigation of Crimes Related to Improper Performance of Professional Duties by Medical Workers]. *Sudova apeliatsiia*. No. 4. Pp. 83–89 [in Ukrainian].

9. Shopina, Y.O. (2020). Kryminalna vidpovidalnist medychnoho abo farmatsevtichnoho pratsivnyka za vchynennia zlochynu, pov'iazanoho z vykonanniam profesiinykh obov'iaziv [Criminal Liability of Medical or Pharmaceutical Workers for Committing a Crime Related to Performing Professional Duties]. *Doctor's thesis*. Kyiv. 213 s. [in Ukrainian].

10. Kuzminskyi, P.Y. (2017). Vidpovidalnist u medychnii diyalnosti (za materialamy literaturnykh dzherel) [Liability in Medical Activity (Based on Literary Sources)]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 10. 100 s. / [in Ukrainian].

11. Chernikov, Y.E. (2020). Kryminalna vidpovidalnist za nenalezhne vykonannia profesiinykh obov'iaziv medychnym abo farmatsevychnym pratsivnykom [Criminal Liability for Improper Performance of Professional Duties by Medical or Pharmaceutical Workers]. *Candidate's thesis*. Odesa. 288 s. [in Ukrainian].
12. Heneralna prokuratura Ukrainy. Statystychna informatsiia. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovogo rozsliduvannia [General Prosecutor's Office of Ukraine. Statistical Information on Registered Criminal Offenses and Results of Their Pre-Trial Investigation]. Retrieved from: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820# [in Ukrainian].
13. Statia 65. Svidok – Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Article 65. Witness – Criminal Procedure Code of Ukraine]. Retrieved from: https://protocol.ua/ua/kryminalniy_protsesualniy_kodeks_ukraini_stattya_65/ (accessed: 30.07.2024) [in Ukrainian].
14. Fil, I.M. (2018). Kryminalno-pravova ta kryminolohichna protydiia nenalezhnomu vykonanniui profesiinykh obov'iaziv medychnym abo farmatsevychnym pratsivnykom [Criminal-Legal and Criminological Counteraction to Improper Performance of Professional Duties by Medical or Pharmaceutical Workers]. *Candidate's thesis*. Kyiv. 293 s. [in Ukrainian].
15. Pro orhanizatsiiu kliniko-ekspertnoyi otsinky yakosti nadannia medychnoi dopomohy ta medychnoho obsluhovuvannia [On the Organization of Clinical and Expert Evaluation of Quality of Medical Care and Medical Services]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16#Text> (accessed: 30.07.2024) [in Ukrainian].
16. Chernikov, Y.E. (2019). Istoriiia kryminalnoi vidpovidalnosti za nenalezhne vykonannia profesiinykh obov'iaziv medychnym pratsivnykom na terytorii Ukrainy [History of Criminal Liability for Improper Performance of Professional Duties by Medical Workers in Ukraine]. *Pravovi problemy suchasnoi transformatsii okhorony zdorov'ia. Zbirnyk materialiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Zaporizhzhia. Pp. 138–141 [in Ukrainian].
17. IPS LIGA – systema poshuku, analizy ta monitorynhu normatyvno-pravovoi bazy. Pravyła provedennia sudovo-medychnoi ekspertizy (doslidzhennia) trupiv v byuro sudovo-medychnoi ekspertizy [LIGA – System for Searching, Analyzing, and Monitoring Legal Framework. Rules for Conducting Forensic Medical Examination (Studies) of Corpses in Forensic Medical Bureau]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/REG793> (accessed: 30.07.2024) / [in Ukrainian].
18. Pro sudovu ekspertizu [On Forensic Expertise]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (accessed: 30.07.2024) / [in Ukrainian].